herpy

GEKONY

Zigzag velvet gecko

Amalosia rhombifer

Amalosia rhombifer to mały, nocny gekon z północnej Australii z jasnym, ząbkowanym zygzakowatym wzorem wzdłuż grzbietu. Żyje na drzewach w otwartych lasach i na sawannie, a w dzień ukrywa się pod luźną korą. Wiedza o utrzymaniu jest niewielka, dlatego poradnik opiera się na siedlisku i na gatunkach pokrewnych.

Rodzina: Diplodactylidae Dawna nazwa: *Oedura rhombifer*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**12-16 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-12 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Sawanna**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 30 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-33 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**40-60%**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**2 jaj**
Zniesienia w roku	**3-5**
Inkubacja	**60-65 dni** przy 27-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Amalosia rhombifer to mały, smukły gekon osiągający do około 16 cm długości razem z ogonem. Grzbiet jest jasnobrązowy, boki ciemniejsze brązowe, a spód biały lub prawie biały. Granica między dwoma odcieniami brązu tworzy ząbkowaną zygzakowatą krawędź wzdłuż ciała i ogona i to od niej gatunek wziął swoją nazwę: *rhombifer* pochodzi prawdopodobnie od łacińskiego *rhombus* (romb) i *-fer* (niosący). Nogi są brązowe, jednolite lub nakrapiane. Palce dłoni i stóp mają przylgi, dzięki czemu gekon wspina się po pniach i skałach.

Gatunek opisano w 1845 roku i nosił nazwę *Oedura rhombifer*. Rodzaj *Amalosia* jest używany od 2012 roku. Taksonomia wciąż się zmienia: rewizja z 2023 roku wykazała, że wschodnie populacje z Queenslandu i Nowej Południowej Walii to inne gatunki, m.in. *Amalosia queenslandia*, *Amalosia saxicola* i *Amalosia hinesi*, a już w 2007 roku południowo-wschodnią formę z Queenslandu opisano jako *Amalosia jacovae*. Nazwa *A. rhombifer* obejmuje więc obecnie tylko populacje z północnej Australii na zachód od Queenslandu oraz z najdalej wysuniętej na północny zachód części Queenslandu. Zwierzęta w handlu mogą być sprzedawane pod nazwą, która nie jest do końca trafna.

Gatunek jest płochliwy i to przede wszystkim zwierzę do obserwacji. Jest szybki, potrafi odrzucić ogon i nie nadaje się do regularnego brania na ręce.

Występowanie i środowisko

Amalosia rhombifer występuje w północnej Australii: w północnej Australii Zachodniej, m.in. w Kimberley, na Terytorium Północnym oraz w najdalej wysuniętej na północny zachód części Queenslandu w okolicach Mount Isa, Cloncurry, Boulii i Doomadgee. Miejsce typowe podano jedynie jako "północna Australia" i leży ono poza Queenslandem.

Populacje ze wschodniego Queenslandu i z Nowej Południowej Walii od 2023 roku należą do innych gatunków. Populacje z Terytorium Północnego i Australii Zachodniej nie zostały jeszcze zrewidowane, więc granice zasięgu mogą się zmienić. Stanowiska na mapie obejmują również populacje wschodnie, które dziś należą do innych gatunków.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Amalosia rhombifer żyje w lasach i lasach otwartych. W dzień ukrywa się pod luźną korą martwych i rozkładających się drzew oraz w dziuplach w pniach, spotyka się ją też w budynkach i przy nich. Przebywa głównie na drzewach, ale od czasu do czasu szuka schronienia pod liśćmi i opadłymi gałęziami na ziemi, można ją też zobaczyć na skałach.

Większość zasięgu ma klimat tropikalny z ciepłą porą deszczową latem i długą porą suchą zimą; na południu robi się sucho. Temperatury i wilgotności w kryjówkach samego gekona nie zmierzono.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Amalosia rhombifer* jest niewielka. Wartości w poradniku zapożyczono od gatunków z rodzaju *Oedura*, takich jak *Oedura monilis*, *Oedura castelnaui* i *Oedura tryoni*, które mają podobne rozmiary i tryb życia i są powszechnie hodowane. *Amalosia robusta* jest bliskim krewnym.

Pojedyncze dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 30 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Parę można trzymać w 60 × 30 × 45 cm. Terrarium musi mieć szczelnie zamykaną pokrywę, ponieważ gekon wspina się po szkle i znajdzie każdą szczelinę.

Urządź je korą korkową, płaskimi rurami korkowymi i ukośnie ustawionymi gałęziami, tak aby gekon mógł wcisnąć się pod coś, lekko dotykając grzbietem i brzuchem. Tylna ściana z korka ze szczelinami zapewnia dobre kryjówki. Jako podłoże sprawdzi się mieszanka nienawożonej ziemi i piasku przykryta suchymi liśćmi. Terrarium musi mieć dobrą wentylację i suchy koniec.

TEMPERATURA

W dzień utrzymuj w terrarium 24-28 °C, a pod źródłem ciepła na jednym końcu może być 30-33 °C, aby zwierzę samo mogło wybierać. Nocą temperatura może spaść do 18-22 °C.

Zwykle wystarcza mała mata grzewcza pod jednym rogiem lub słaba żarówka grzewcza sterowana termostatem. W chłodnym okresie zimą można obniżyć temperaturę w punkcie grzewczym do około 30 °C. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno w punkcie grzewczym, jak i w chłodnym końcu.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna być umiarkowana: 40-60 %. Lekko zraszaj jedną połowę terrarium co drugi lub trzeci dzień, tak aby kora i podłoże wyschły w ciągu doby. Latem, w porze deszczowej, można zraszać nieco więcej. Stale mokre warunki prowadzą do pleśni i problemów skórnych.

Ustaw w chłodnym końcu płytką miskę ze świeżą wodą i wymieniaj wodę co drugi dzień. Gekon pije też krople ze ścian i liści. W chłodnym okresie zimą utrzymuj w terrarium większą suchość.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i nie wymaga UVB, ale słaba świetlówka UVB dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1) nad jedną stroną terrarium zapewnia pewniejszą gospodarkę wapniową i nie szkodzi, jeśli jest dużo cienia. Długość dnia dopasuj do pór roku, np. 12 godzin latem i 10 godzin zimą, sterując nią programatorem czasowym. Nie używaj kolorowego oświetlenia nocnego.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gekon zjada owady i inne małe stawonogi: świerszcze, szarańczaki, małe karaczany, ćmy i małe mączniki. Ofiara powinna być mniejsza niż odległość między oczami zwierzęcia.

Dorosłe osobniki karm 2-3 razy w tygodniu, a młode 3-4 razy w tygodniu. Opruszaj pokarm wapniem, a multiwitaminę podawaj 1-2 razy w miesiącu. W chłodnym okresie zimą ogranicz karmienie do jednego razu na 7-10 dni. Niezjedzone owady wyjmij następnego ranka.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Amalosia rhombifer jest płochliwa i szybka i nie należy brać jej na ręce częściej, niż to konieczne. W poczuciu zagrożenia potrafi odrzucić ogon, który odrasta w innym kształcie. Nigdy nie chwytaj jej za ogon.

Najlepiej trzymać ją pojedynczo lub w parze. Samce są terytorialne i nie wolno trzymać ich razem. W dzień zwierzę siedzi w kryjówce i wychodzi dopiero po zgaszeniu światła.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają pory przedkloakalne, wyraźne zgrubienia u nasady ogona (kieszenie hemipenisów) oraz duże, spiczaste ostrogi za kloaką; u samic ostrogi są małe i zaokrąglone. Wiek i masa ciała w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane dla tego gatunku. Samice powinny być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, zanim zostaną przeznaczone do rozrodu.

GODY I KOPULACJA

Zwierzęta kopulują prawdopodobnie późną wiosną po chłodnym, suchym okresie zimowym, a samice składają jaja przez lato i porę deszczową, od października do lutego. Wpuść samca do samicy do jej terrarium i wyjmij go z powrotem, jeśli ją przegania lub gryzie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa dwa jaja o skórzastej skorupce w jednym zniesieniu. Nowe zniesienie pojawia się prawdopodobnie co 4-5 tygodni, 3-5 zniesień w sezonie. Umieść w terrarium małe plastikowe pudełko z otworem wejściowym i 3-4 cm wilgotnego torfowca, włókna kokosowego lub piasku. Nigdy nie pozwól, aby podłoże całkowicie wyschło; wtedy jaja nie ucierpią, nawet jeśli zostaną znalezione dopiero po kilku dniach.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja, nie obracając ich, do małego pojemnika z wilgotnym perlitem lub wermikulitem i inkubuj je w 27-29 °C. W tej temperaturze wyklucie następuje po około 60-65 dniach. Jaja, które się zapadają i pleśnieją, są niezapłodnione lub obumarłe. Nie udokumentowano, czy temperatura determinuje płeć u *A. rhombifer*.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode przechodzą pierwsze linienie w ciągu pierwszych dwóch dób i zaczynają jeść po pięciu do ośmiu dniach. Podawaj maleńkie świerszcze opruszone wapniem i lekko zraszaj, aby młode miały wodę, ale pozwól pojemnikowi wyschnąć między zraszaniami. Młode można trzymać razem przez pierwsze 6-8 miesięcy, ale samce trzeba rozdzielić, gdy tylko widać zgrubienia hemipenisów.

Zdrowie i częste błędy

Brak dokumentacji dotyczącej chorób specyficznych dla *Amalosia rhombifer*. Typowe problemy małych, nocnych gekonów to:

- Niedobór wapnia i witaminy D3, który prowadzi do miękkich szczęk i wygiętych kończyn. Opruszaj pokarm.

- Stała wilgoć i słaba wentylacja, które powodują infekcje grzybicze i problemy skórne.
- Resztki starej skóry na palcach i końcu ogona. Zapewnij wilgotną kryjówkę i odmocz resztki letnią wodą.
- Utrata ogona po braniu na ręce lub walkach. Nie jest groźna, ale ogon odrasta w innym kształcie.

Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wygląda na osłabione.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.